

MEĐEDA JAMA

NEPOZNATI SPELEOLOŠKI OBJEKT PLITVIČKIH JEZERA

Nacionalni Park Plitvička jezera privlačio je i privlači znanstvene radnike i istraživače raznih struka. Stoga su i pećine tog područja predstavljale predmet intenzivnog istraživanja i opisivanja raznih autora (Devčić, 1895, Poici, 1890 i 1901, Franić, 1910). Poljak (1914) u svom radu opisuje uglavnom one pećine koje se nalaze u okolini Donjih i djelomično Gornjih Jezera uz objašnjenje postanka istih, a i spomenuti drugi autori opisuju pretežno pećine tog područja, dok su drugi tereni ostali uglavnom neobrađeni i mnogi speleološki objekti nepoznati. To je i razumljivo, kad se ima u vidu veličina samog područja Nacionalnog parka, pa će trebati još dosta vremena, dok svi speleološki objekti tog područja budu poznati i istraženi.

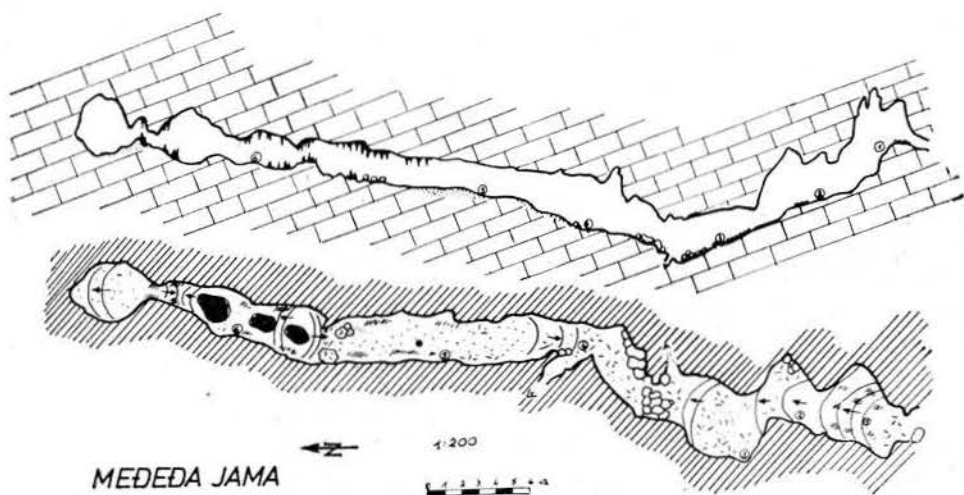
Ovdje bih se željela osvrnuti na jednu pećinu, koja je ostala nepoznata s razloga, što je otvor vrlo malen i što leži u šumi daleko od saobraćaja, i teško ju je naći. Prigodom boravka na Plitvičkim jezerima od 1. V. do 3. V. 1955. spomenuo mi je tadašnji upravitelj Nacionalnog parka ing. Tomislav Špalj jednu pećinu, koja je vrlo lijepa i koja leži daleko u šumi, te ju je teško naći, ali je tada nisam zbog nedostatka vremena dospjela istražiti. Boraveći od 25. VIII. do 29. VIII. 1957. na Plitvičkim jezerima i proučavajući ekologiju tamošnjih šišmiša (Chiroptera), raspitala sam se za spomenutu pećinu, za koju izgleda da zna vrlo malo tamošnjih ljudi. Namještenik Nacionalnog parka drug Branko Grbić označio mi je približan put do pećine, a mještanin Nikola Biga i lugar Milorad Dajić pomogli su mi da je nađem i istražim. Svim ovim suradnicima najtoplije se zahvaljujem za njihovu pomoć.

GEOGRAFSKI POLOŽAJ PEĆINE MEĐEDA JAMA

Pećina Međeda jama nalazi se na 15° 34' 24" istočne dužine i 45° 7' 40" sjeverne širine (po Greenwich-u). Smještena je ispod vrha Kamenitog Brda, oko 70 metara niže u pravcu SE od kote 934, koja označava najvišu točku tog brijega. Do pećine se dolazi putem što vodi od Bigine Poljane prema novoj cesti za Čorkovu Uvalu. Tom se cestom ide oko 800 m, a zatim skreće desno, u brdo, i kroz šumu ide se pravcem prema vrhu oko 1200 m. Pećinu je vrlo teško naći, jer do nje nema puta, nego cijeli taj put vodi popriječno kroz šumu preko srušenih stabala i kamenja bez ikakvih markantnijih oznaka. Šuma, sastavljena pretežno od crnogoričnog drveća tu je dosta gusta. Kako je otvor pećine malen, može ga se lako mimoići i pećinu je teško naći bez vodiča, koji znade njezin položaj. Jedino što treba označiti za bolju lokaciju pećine, jest pojava, da što se više približavamo mjestu gdje ona leži, stijene postaju više i okomitije. Otvor pećine okrenut je u pravcu S-SW. Teren gdje se nalazi pećina sačinjavaju svjetlosivi dolomiti gornjokredne starosti bez slojanja, koji na tom mjestu izbijaju iz crnog humusa kao svijetle krpe nepravilnih oblika. Tlo oko pećine vrlo je vlažno i od vegetacije naročito ima mnogo paprati.

OPIS PEĆINE

Ulaz u pećinu Mededa jama širok je 1,20 m, a najveća mu visina dostiže do 60 cm, te izgleda kao pukotina. Silaz je moguć samo potrbuške i zatim se dolazi u dvoranu visine 2, 2 m a dugačku 1,5 m koja služi kao, nazovimo ga tako, predvorje za spuštanje u drugu malu dvoranu A (1) visine 4,10 m, širine 3,4 m i dužine 2,5 m. Tlo kojim se ovdje silazi leži pod vrlo strmim nagibom od 78° i tu strminu ukrašava lijepa siga u obliku zavjese. Tlo se dalje strmo spušta, ali postoje sigasti stupovi i kameniti dijelovi koji omogućavaju silazanje bez pomagala — ljestava ili užeta. Tlo je strmo još oko 7 metara, ali se dvorana B(2) suzuje, pa opet proširuje (vidi tlocrt), dok visina iznosi od 2,10 do 3,5 metara. Dvorana na kraju završava niskim otvorom visokim 60–70 cm i širokim 2 m. Ovdje se na tlu nalazi mnogo manjeg i većeg srušenog kamenja, koje dobrim dijelom potječe i s površine. Površinske oborine nanijele su dosta materijala, a i oni koji su znali za tu pećinu, bacali su kamenje, da izmjere dubinu, jer im se činilo da je pećina ponor. Kako se vidi iz profila i opisa, pećina ostavlja dojam ponora što je i dalo ime toj pećini, a što nije točno. Dalje se tlo spušta u blagom nagibu preko manjih i većih kamenih blokova i kamenja do prostorije C(3), gdje je kosoj i mjestimično postaje približno ravno. Tu ima mnogo srušenog kamenja i kamenih blokova. Smjer pećine od otvora do kraja B je N-NE, zatim skreće naglo prema N-NW i opet u pravcu N-NE. Daljnji dio pećine izgleda kao hodnik koji vodi u smjeru E preko kamenih blokova koji leže s desne strane u dio D(4). Tlo se daljnjih 6 metara opet uspinje pod dosta strmim nagibom i tvori sa svodom visine 1,4 do 4 m kao međuhodnik ili dvoranu, koja najprije mjeri u širinu 1,4 m, a zatim se proširuje do 2,4 m. Iz tog dijela pećine dolazi se u jedan hodnik E(5) dužine 10 m, jednolične širine od 2 do 2,40 m i također jednolične visine od 1,60 do 1,80 m. Stijene hodnika dosta su jednolično zaobljene i daju dojam umjetno isklesanog hodnika. Tu se vidi očito djelovanje vode i njezinog toka na postanak tog dijela pećine. Stijene hodnika prevučene su mjestimično kristalima kalcita. Svod zadnje trećine hodnika urešen je stalaktitima, a na kraju hodnika ima i većih stalagmita u obliku stupića

i nakupina prevučenih kristalima kalcita. Brojnost siga na svodu daje vrlo lijep izgled tom dijelu pećine. Preko blokova kamenja dolazi se u dvoranu F(6), u koju se ulazi kroz uski dio između dvije sige visine 1,60 m, a širine oko 3 m. Dok je smjer hodnika bio NEE, ovdje pećina zaokreće još više u smjeru istoka. Dio F(6), koji se zapravo sastoji od dvije male dvorane povezane užim prolazom, je uz početni dio pećine i najbogatiji sigama. Sigaste tvorevine i prevlake nalaze se ovdje na tlu, na stranama i na svodu u raznim veličinama i raznim oblicima, te daju tom dijelu izgled kao nekog predvorja sa stupovima i statuama. U tom dijelu pećine nalazi se i stajaća voda u dvije lokvice, i u malom jezercu 2 metra dugom i širokom prekom 1 metar, koje je plitko. Na kraju tog dijela tvore stalagmiti i stalagmiti »ulaz« ili »vrata« u zadnji dio pećine, koji predstavlja malu dvoranu dugačku 4,30 m, široku 3,5 m i visoku 3,20 m. Dvorana je elipsoidnog oblika i nema pećinskih ukrasa. Ukupna dužina pećina iznaša 52,5 m. Relativna vlaga iznosila je na dan 28. 8. 1957 u prednjem dijelu pećine do dijela D, koji je dosta suh, 78%. U drugom krajnjem dijelu pećine relativna vlaga bila je 92%—96% i taj je dio, a naročito onaj iza ravnog hodnika vrlo vlažan. Temperatura mjerena u prvom dijelu iznosila je u 15 sati 14,2°C, u drugom 15,1°C. Temperatura vani bila je 17°C, a relativna vlaga 71%. Vidljivo je da nema vrlo velike razlike u količini relativne vlage prema onoj vani i prvog dijela pećine, što se dobrim dijelom može razjasniti time, da se pećina nalazi na terenu pokrivenom vlažnim humusom i šumom, u koju rijetko prodire sunce, a sam otvor leži u hladu. Pećina je vrlo siromašna faunom i mogla sam primijetiti jedino nekoliko paukova, koji predstavljaju površinske vrste. Od šišmiša (Chiroptera) u prvom se dijelu zadržavala manja kolonija *Rhinolophus euryale* Blas., i to u rupi na tlu, koja je na tlocrtu označena s upitnikom i crtkasto. Kuda vodi taj prolaz nisam uspjela ustanoviti, jer je preuzak, a da bi ga se moglo dalje istraživati. Svakako da ta šupljina s otvorom od 30—40 cm između kamenja vodi vjerojatno u jedan sistem sitnih podzemnih kanala i šupljina kako to često nalazimo u našim pećinama, jer su šišmiši bez teškoća ulijetali, letili dalje i izlijetali. Međutim ipak smatram da ne vodi duboko.

Ova pećina naročito je bogata sigama razne veličine i postanka, kako sam to navela i u opisu. Koliko su prve dvije dvorane impozantne po sigamazavjesama i stupovima, toliko u sredini i na kraju drugog dijela nalazimo sitne štapičaste stalaktite i krupnije stalagmite u obliku nakupnina i stupa. Kalcit na sigama je svjetlo sivo-bijele boje, osim u zadnjem dijelu pećine gdje prevladava žućkasta nijansa.

Kaskade u Kukuruzovičevoj pećini (V. Vaganac kod Plitvičkih jezera — Hrvatska)

Medeđa jama pretstavlja jedan lijep speleološki objekat Nacionalnog parka po svojim sigama, i šteta je, da je pristup do te pećine tako težak. Ona nema ono bogatstvo siga skupljenih na malom rostoru, kao što je to slučaj s Rodića pećinom (Nacionalni park Plitvička Jezera, leži u Plitvičkom Klancu), ali raznovrsnost pećinskih ukrasa i sama konfiguracija daju pećini Medeđa jama mjesto jednog od najljepših podzemnih objekata Nacionalnog parka Plitvička jezera.

Literatura:

- Devčić, J.: *Nekoje spilje i pećine u Lici*. Prosvjeta 1895
Franić, D.: *Plitvička Jezera i njihova okolina*. Zagreb, 1910
Hirc, D.: *Neke pećine najznatnije u Hrvatskoj*. Nada, sv. 20—25, Zagreb 1900
Hirc, D.: *Prirodni zemljopis Hrvatske*. Zagreb, 1905
Marjanac, S.: *Izvjestaj o speleološkim istraživanjima na području Velikog Javornika*. Spelolog, 5, 3/4, 1957
Poici, F.: *Spilje od siga*. Nar. Novine, 20. 10. 1890 i 10. 2. 1901
Poljak, J.: *Pećine hrvatskog krša II dio. Pećine okoliša Plitvičkih Jezera, Drežnika i Rakovice*. Prirodoslovna istraživanja 3, str. 1—31, 13. tabla, 1914

R É S U M É

MEĐEĐA JAMA — UNE GROTTÉ INCONNUE DANS LE PARC NATIONAL

PLITVIČKA JEZERA

par

Béatrice Đulić

L' auteur donne la description de la grotte Medeđa jama inconnue jusqu' à présent et aux explorateurs précédents et qui se trouve dans le territoire du Parc National Plitvička Jezera (République Nationale de Croatie). La grotte est située sous le sommet de Kamenito Brdo, mais on la trouve très difficile à cause de l' entrée étroite et la position même. La grotte se trouve au milieu d' une forêt qui est dense et où il n' y a pas un chemin direct, mais il faut aller à travers pour la visiter et avec un guide. Dans la première partie de la grotte on descend par les roches et les stalagmites situés presque tout droit, et à cause de cette configuration on pensait que c' est un gouffre. Après la galerie peu inclinée on monte dans la deuxième partie de la grotte qui consiste de quelques petites pièces et un corridor. Cette partie de la grotte est très peu inclinée et sur quelques places presque horizontale. La longueur totale de la grotte est à peu près de 52,5 mètres. La grotte est riche en stalactites et stalagmites qui se trouvent au commencement de la partie antérieure et dans la partie postérieure. Les stalagmites dans la première pièce sont en forme des grandes draperies, les stalactites et les stalagmites de la partie postérieure ont la forme des badines et des piliers. La grotte ci-nommée est très pauvre avec la faune cavernicole. Mais on a pu observer une petite colonie des chauves-souris *Rhinolophus euryale* Blas. Par ses ornements souterrains l' auteur considère la grotte Medeđa jama comme une des plus belles parmi les grottes connues à Plitvička Jezera.

R E S U M O

LA GROTO MEĐEĐA — NEKONATA SPELEOLOGIA OBJEKTO DE PLITVICE-LAGOJ

Beatrica Gulic (Zagreb) priskribas ankoraŭ unu malfacile alireblan groten en nacia parko Plitvice-lagoj: la t. n. Megega jama (Ursa profundajo). La groto estas rica je gutstonoj. En la groto restadas vespertoj: en iu netrairebla pasago *Rhinolophus euryale* Blas.